

ЗАКОН ЗА СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ЗА ДЕЦА

Обн., ДВ, бр. 32 от 29.03.2002 г., в сила от 1.04.2002 г., изм., бр. 120 от 29.12.2002 г., в сила от 1.01.2003 г., изм. и доп., бр. 112 от 23.12.2003 г., бр. 69 от 6.08.2004 г., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 21 от 10.03.2006 г., в сила от 1.01.2006 г., изм., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 33 от 21.04.2006 г., бр. 68 от 22.08.2006 г., бр. 95 от 24.11.2006 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 113 от 28.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм. и доп., бр. 71 от 12.08.2008 г., бр. 110 от 30.12.2008 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 23 от 27.03.2009 г., в сила от 1.01.2009 г., доп., бр. 15 от 23.02.2010 г., бр. 24 от 26.03.2010 г., изм. и доп., бр. 99 от 16.12.2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 54 от 17.07.2012 г., бр. 103 от 28.12.2012 г., в сила от 1.09.2013 г., **изм., бр. 15 от 15.02.2013 г., в сила от 1.01.2014 г.**

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., доп., бр. 21 от 2006 г.) Този закон урежда условията за придобиване правото на семейни помощи при бременност, раждане и отглеждане на деца, формите и реда за тяхното предоставяне.

Чл. 2. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишен текст на чл. 2, бр. 21 от 2006 г.) Семейните помощи по този закон са:

1. (доп. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) еднократна парична помощ при бременност;
2. (доп. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) еднократна парична помощ при раждане на дете;
3. (нова - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) еднократна парична помощ за отглеждане на близнаци до навършване на една година;
4. (нова - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) еднократна парична помощ за отглеждане на дете до навършване на една година от майка студентка, учаща в редовна форма на обучение;
5. (нова - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., отм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.);
6. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) месечни помощи за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст;
7. (предишна т. 4 - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) месечни помощи за отглеждане на дете до навършване на една година;
8. (предишна т. 5 - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., предишна т. 6, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) целеви помощи за ученици;
9. (нова - ДВ, бр. 15 от 2010 г.) целева помощ за безплатно пътуване с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки;
10. (нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) месечна добавка за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст.

(2) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., изм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) Помощите по ал. 1, т. 6 - 8 могат да се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции при условия и по ред, определени в правилника за прилагане на закона.

Чл. 3. Право на семейни помощи за деца имат:

1. (нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) бременните жени - български граждани;
2. (предишна т. 1 - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) семействата на българските граждани - за децата, които отглеждат в страната;
3. (предишна т. 2 - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) семействата, в които единият от родителите е български гражданин - за децата с българско гражданство, които отглеждат в страната;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) семействата на роднини, близки или приемни семейства - за децата, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето;

5. (предишна т. 4, изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) бременните жени - чужди граждани, и семействата на чужди граждани, които постоянно пребивават и отглеждат децата си в страната, ако получаването на такива помощи е предвидено в друг закон или в международен договор, по който Република България е страна.

Чл. 4. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., бр. 21 от 2006 г., в сила от 10.03.2006 г. относно думите "12 месеца", изм., бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 54 от 2012 г.) Право на семейни помощи по чл. 2, ал. 1, т. 1, 6 - 8 имат семействата и бременните жени със средномесечен доход на член от семейството за предходните 12 месеца, по-нисък или равен на дохода, определен за целта в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Семейните помощи за деца по този закон се финансират със средства от държавния бюджет.

Глава втора

СЕМЕЙНИ ПОМОЩИ ПРИ БРЕМЕННОСТ, РАЖДАНЕ И ЗА ОТГЛЕЖДАНЕ НА ДЕЦА (Загл. доп. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.)

Чл. 5а. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 1.07.2004 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) Бременните жени, чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по чл. 4, имат право на еднократна помощ при бременност в размер, определен ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година, когато нямат право на обезщетение за бременност и раждане по реда на Кодекса за социално осигуряване и живеят постоянно в страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) Когато бременната жена е осигурена за общо заболяване и майчинство, но не получава обезщетение за бременност и раждане, поради това че няма необходимия осигурителен стаж по чл. 48а от Кодекса за социално осигуряване, еднократната помощ се изплаща в размер, определен пропорционално на броя на дните от началото на отпуска за бременност и раждане до придобиването на необходимия осигурителен стаж по чл. 48а от Кодекса за социално осигуряване, но за не повече от 45 дни.

(3) Еднократната помощ при бременност се изплаща за периода от 45 дни преди определения термин за раждане.

Чл. 6. (1) Майката има право на еднократна помощ при раждане на живо дете, независимо от доходите на семейството, когато детето не е оставено за отглеждане в специализирана институция за деца.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) Размерът на помощта по ал. 1 се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, който не е по-малък от предходната година и се диференцира според поредността на децата, родени от майката.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) При раждане на близнаци, един от които е второ дете на майката, помощта се изплаща за всяко дете близнак в размера за второ дете.

(4) При определяне поредността на децата се вземат предвид само родените от майката деца, които са живи в момента на раждането.

(5) Помощта по ал. 1 се изплаща на майката, а при невъзможност да я получи - на друг законен представител на детето.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г., доп., бр. 71 от 2008 г.) Ако до навършване на 2-годишна възраст на детето се установят трайни увреждания 50 и над 50 на сто, на майката се

изплаща допълнителна еднократна помощ в размер, определен ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година.

Чл. 6а. (Нов - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) (1) Майката (осиновителката) има право на еднократна парична помощ за отглеждане на близнаци до навършване на една година, независимо от доходите на семейството, когато децата не са настанени за отглеждане в специализирана институция за деца.

(2) Размерът на помощта по ал. 1 се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година и се изплаща за всяко дете близнак.

(3) Помощта по ал. 1 се изплаща на майката (осиновителката), а при невъзможност да я получи - на друг законен представител на детето.

(4) При условията на ал. 1 еднократна парична помощ за отглеждане на близнаци до навършване на една година се предоставя и на самотния баща (осиновител).

(5) При условията на ал. 1 еднократна парична помощ за отглеждане на близнаци до навършване на една година се предоставя и на семействата на роднини, близки или приемни семейства - за близнаци, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

Чл. 7. (1) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., бр. 21 от 2006 г.) Месечните помощи за дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на семействата, чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по чл. 4, при условие, че детето:

1. не е настанено за отглеждане на пълна държавна издръжка в специализирана институция за деца;

2. (нова - ДВ, бр. 103 от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) редовно посещава подготвителните групи в детските градини или подготвителните групи в училищата за задължителна предучилищна подготовка на децата, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;

3. (изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишна т. 2, бр. 103 от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, редовно посещава училище, освен ако това е невъзможно поради здравословното му състояние;

4. (предишна т. 3 - ДВ, бр. 103 от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) живее постоянно в страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., бр. 103 от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) При условията на ал. 1, т. 1 - 4 месечната помощ за деца, настанени за отглеждане в семейство на роднини, близки или в приемно семейство по реда от чл. 26 от Закона за закрила на детето, се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции независимо от дохода на семейството.

(3) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм., бр. 21 от 2006 г.) Месечната помощ по ал. 2 се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и след 18-годишна възраст до завършване на средно образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, ако настанените продължават да живеят в семейството.

(4) (Преишна ал. 3 - ДВ, бр. 69 от 2004 г., доп., бр. 105 от 2005 г., изм., бр. 21 от 2006 г., бр. 113 от 2007 г.) Размерът на помощта по ал. 1 се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

(5) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., отм., бр. 113 от 2007 г.).

(6) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., отм., бр. 113 от 2007 г.).

(7) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишна ал. 5, изм., бр. 21 от 2006 г., бр. 103 от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) При условията на ал. 1, т. 1 и 4, ал. 2 и 3 след навършване на 18-годишна възраст месечните помощи се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции, ако лицето продължава да учи и редовно посещава училище, до завършване на средно образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст.

(8) (Преишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишна ал. 6, изм., бр. 21 от 2006 г., бр. 103

от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) При условията на ал. 1, т. 1 и 4 месечната помощ за дете с трайно увреждане, установено от компетентните здравни органи, се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции независимо от дохода на семейството в двоен размер на помощта, определена по реда на ал. 4.

(9) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2013 г., изм., бр. 103 от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) При условията на ал. 1 месечната помощ за деца с един жив родител се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции независимо от дохода на семейството.

(10) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2013 г., изм., бр. 103 от 2012 г., в сила от 1.09.2013 г.) При условията на ал. 1, т. 1 и 4 месечна помощ се предоставя и за дете, което е завършило средното си образование преди навършване на 18-годишна възраст.

Чл. 8. (1) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) Месечни помощи за отглеждане на дете до една година в размер, определен със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година, се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на майката (осиновителката), чийто доход на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по чл. 4, при условие, че:

1. (изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) майката (осиновителката) не е осигурена и не получава обезщетение за бременност, раждане и отглеждане на дете по реда на Кодекса за социално осигуряване;

2. детето не е настанено за отглеждане в специализирана институция за деца на пълна държавна издръжка;

3. детето живее постоянно в страната.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) При условията на ал. 1 месечна помощ за отглеждане на дете се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и на самотния баща-осиновител.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.) При условията на ал. 1, т. 1 - 3 месечните помощи за отглеждане на дете с трайни увреждания се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции до навършване на 2-годишна възраст на детето, независимо от дохода на семейството.

(4) (Нова - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., отм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.).

(5) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 1.07.2004 г., предишна ал. 4, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., изм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) Когато майката (осиновителката) е осигурена за общо заболяване и майчинство, но не получава обезщетение за бременност и раждане и за отглеждане на малко дете, поради това че няма необходимия осигурителен стаж по чл. 48а и чл. 52а от Кодекса за социално осигуряване, тя има право на месечна помощ за отглеждане на дете при условията и по реда на този закон за времето до придобиване на необходимия осигурителен стаж.

(6) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм., бр. 21 от 2006 г., предишна ал. 5, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., изм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) Когато майката (осиновителката) придобие право на обезщетение по чл. 48а и чл. 52а от Кодекса за социално осигуряване преди изтичането на съответния календарен месец, помощта по ал. 5 за този месец се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции в размер, определен пропорционално на броя на дните от началото на месеца до датата на придобиване на необходимия осигурителен стаж.

(7) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм., бр. 21 от 2006 г., предишна ал. 6, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., изм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) При условията на ал. 1 - 6 месечната помощ за отглеждане на дете се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции и на семействата на роднини и близки и приемни семейства за деца, настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето, независимо от дохода на семейството.

(8) (Нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 1.07.2004 г., изм., бр. 21 от 2006 г., предишна ал. 7, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., изм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) Помощта по ал. 7 се

предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции, при условие че никой от членовете на семейството, при което е настанено детето, не получава обезщетение по реда на чл. 53, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване.

(9) (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г., в сила от 1.01.2013 г.) При условията на ал. 1, т. 1, 2 и 3, ал. 2, 5 и 6 месечната помощ за отглеждане на дете с един жив родител се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции независимо от дохода на семейството.

Чл. 8а. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., отм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.).

Чл. 8б. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., отм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.).

Чл. 8в. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., изм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) (1) Майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, има право на еднократна помощ за отглеждане на дете до навършване на една година, независимо от доходите на семейството, когато детето не е оставено за отглеждане в специализирана институция за деца.

(2) Размерът на помощта по ал. 1 се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година, но не по-малък от предходната година.

(3) Помощта по ал. 1 се изплаща на майката (осиновителката), а при невъзможност да я получи - на друг законен представител на детето.

(4) При условията на ал. 1 еднократна помощ за отглеждане на дете се предоставя в пари и на самотния баща (осиновител).

Чл. 8г. (Нов - ДВ, бр. 15 от 2010 г.) (1) Многодетните майки имат право на безплатно пътуване веднъж в годината - отиване и връщане, с железопътния и автобусния транспорт в страната.

(2) Условията и редът за ползване на правото по ал. 1 се определят с правилника за прилагане на закона.

(3) Редът за предоставяне и разходване на средствата за безплатния железопътен транспорт се определя с наредба на министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията.

Чл. 8д. (Нов - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Право на месечна добавка за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст, имат:

1. родители (осиновители), когато отглеждат деца с трайни увреждания;

2. семейства на роднини или близки и приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Размерът на месечната добавка по ал. 1 се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България, но не може да бъде по-малък от предходната година.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Правоимащите по ал. 1 получават месечната добавка по постоянния си адрес от дирекциите "Социално подпомагане" на Агенцията за социално подпомагане.

(4) (Предишна ал. 3 - ДВ, бр. 99 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г.) Ако децата са настанени на пълна държавна или общинска издръжка в лечебни заведения, както и в специализирани институции и социални услуги - резидентен тип, за срок, по-дълъг от един месец, правоимащите не получават месечна добавка по ал. 1 за периода на престоя им в тях.

Чл. 9. (1) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) Помощите по чл. 7 и 8 се предоставят в пари и/или под формата на социални

инвестиции през месеца, следващ месеца, за който се дължат на майката (осиновителя/осиновителката).

(2) (Изм. - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) С изричното писмено съгласие на майката помощите по ал. 1 могат да се получават от бащата.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) При невъзможност на майката (осиновителя/осиновителката) да получава помощите, те се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на законния представител или попечител на детето.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) Месечните помощи за деца с разведени родители се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на родителя, на когото е предоставено упражняването на родителските права.

(5) (Доп. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм., бр. 21 от 2006 г.) Месечните помощи по чл. 7 и чл. 8 за деца, настанени за отглеждане в семейство на роднини, близки или в приемно семейство по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето, се предоставят в пари и/или под формата на социални инвестиции на лицата, при които е настанено детето.

Чл. 10. (1) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Семейните помощи за деца се отпускат от дирекция "Социално подпомагане" въз основа на молба-декларация по образец за всяка отделна помощ, утвърден от министъра на труда и социалната политика. Образците се обнародват в "Държавен вестник".

(2) (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г., изм., бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) Помощите по чл. 2, ал. 1, т. 6 - 8 могат да се предоставят изцяло или частично под формата на социални инвестиции с цел осигуряване на равни възможности за децата при тяхното отглеждане, възпитание, обучение, образование, опазване на здравето, развитие и социализация в случаите, когато:

1. родителите не полагат грижи към децата си;

2. (изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) семейната помощ не се използва по предназначение.

(3) (Предишна ал. 2, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 10.03.2006 г. относно думите "12 месеца") След изтичане на 12 месеца от отпускането на месечните помощи по чл. 7 и 8 се подава нова молба-декларация.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., предишна ал. 3, бр. 21 от 2006 г., доп., бр. 71 от 2008 г.) Семейните помощи за деца се отпускат със заповед на директора на дирекция "Социално подпомагане" или упълномощено от него лице.

(5) (Предишна ал. 4 - ДВ, бр. 21 от 2006 г., изм., бр. 71 от 2008 г.) Отказът за отпускане на семейна помощ за деца се мотивира. Заповедта за отказ се съобщава писмено на лицето, подало молбата, в 7-дневен срок от издаването ѝ.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., предишна ал. 5, изм., бр. 21 от 2006 г., бр. 71 от 2008 г.) За неуредените с този закон въпроси, свързани с издаването, оспорването и изпълнението на административните актове, се прилагат разпоредбите на Административнопроцесуалния кодекс.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., предишна ал. 6, изм., бр. 21 от 2006 г., бр. 30 от 2006 г., отм., бр. 71 от 2008 г.).

(8) (Предишна ал. 7, изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) Редът за отпускане и предоставяне в пари и/или под формата на социални инвестиции на семейните помощи се урежда с правилника за прилагане на този закон.

Чл. 10а. (Нов - ДВ, бр. 69 от 2004 г., в сила от 1.01.2005 г.) (1) На семействата, чиито деца са записани в първи клас на държавно или общинско училище, се отпуска еднократна целева помощ за покриване част от разходите в началото на учебната година.

(2) Помощта по ал. 1 се отпуска, при условие че доходът на член от семейството е по-нисък или равен на дохода по чл. 4.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) Целевите помощи за учениците могат да се отпускат и като

социална инвестиция по преценка на дирекциите "Социално подпомагане" със съдействието на училищните ръководства.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г.) При условията на ал. 1, 2 и 3 еднократната целева помощ се предоставя в пари и/или под формата на социални инвестиции независимо от дохода на семейството за:

1. деца с трайни увреждания;

2. деца с един жив родител;

3. деца, настанени в семейства на роднини и близки и приемни семейства по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

(5) Размерът на еднократната целева помощ се определя ежегодно с акт на Министерския съвет по предложение на министъра на труда и социалната политика за съответната година.

(6) Помощта се възстановява, ако детето не постъпи в училище.

Чл. 10б. (Нов - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.04.2009 г., ако са изпълнени условията на § 102, изм., ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 1.01.2014 г.) Семейства, на които детето (децата) не може да бъде записано в общинска детска градина, имат право на помощ в размер на 100 лв. месечно за всяко дете на възраст от 3 до 6 години. Помощите са за сметка на държавния бюджет. Министърът на финансите издава наредба за реда за получаване и изразходване на помощите.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г., бр. 105 от 2005 г., бр. 33 от 2006 г.) Органите на Националната агенция за приходите, Агенцията за държавна финансова инспекция и другите държавни органи са длъжни да представят при поискване информация на дирекциите "Социално подпомагане" за доходите на лицата в 14-дневен срок.

Чл. 12. Вземанията по този закон се погасяват в срок, както следва:

1. три години - за еднократните помощи при раждане на дете, считано от края на месеца, през който е родено детето;

2. три месеца - за месечните помощи за деца до 18-годишна възраст, считано от края на месеца, за който се отнасят;

3. три месеца - за месечните помощи за отглеждане на дете до 1 година, считано от края на месеца, за който се отнасят;

4. (нова - ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., отм., бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.);

5. (нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., предишна т. 4, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г.) три месеца - за еднократната помощ при бременност, считано от определения термин за раждане;

6. (нова - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) шест месеца - за еднократните помощи за отглеждане на близнаци до навършване на една година, считано от края на месеца, през който децата са родени, осиновени или настанени по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето;

7. (нова - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) шест месеца - за еднократната помощ за отглеждане на дете до навършване на една година от майка студентка, учаща в редовна форма на обучение, считано от края на месеца, през който е родено (осиновено) детето;

8. (нова - ДВ, бр. 69 от 2004 г., изм., бр. 21 от 2006 г., предишна т. 5, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., предишна т. 6, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) три месеца - за еднократната целева помощ за ученици, записани в първи клас, считано от края на месеца, за който се отнасят;

9. (нова - ДВ, бр. 15 от 2010 г.) три месеца - за целевата помощ за безплатно пътуване с железопътния и автобусния транспорт в страната за многодетни майки, считано от края на месеца, в който е отпусната помощта;

10. (нова - ДВ, бр. 24 от 2010 г.) три години - за месечната добавка за деца с трайни увреждания до 18-годишна възраст и до завършване на средното образование, но не по-късно от 20-годишна възраст считано от края на месеца, за който се отнася.

Чл. 13. Върху вземанията за семейни помощи по този закон не се дължат данъци и такси и не могат да бъдат правени удържки, освен за:

1. надвзети средства за семейни помощи в резултат на счетоводно-техническа грешка;
2. недобросъвестно получени суми.

Чл. 14. (Изм. - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) (1) При писмен сигнал за недобросъвестно получени семейни помощи или по преценка на директора на съответната дирекция "Социално подпомагане" се извършва проверка от длъжностно лице на дирекцията.

(2) За резултатите от проверката длъжностното лице по ал. 1 съставя констативен протокол, който предоставя в тридневен срок на директора на дирекция "Социално подпомагане".

(3) В случай на установена недобросъвестност директорът на дирекция "Социално подпомагане" издава мотивирана заповед за възстановяване на получената семейна помощ заедно със законната лихва.

(4) (Нова - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) При настаняване на дете извън биологичното му семейство по чл. 26 от Закона за закрила на детето, прекратяване на настаняването в семейство на роднини и близки или приемно семейство отпуснатата еднократна помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а или отпуснатата еднократна помощ по чл. 8в подлежи на възстановяване по реда на ал. 1 - 3 пропорционално на броя на пълните месеци до навършване на едногодишна възраст на детето, считано от месеца на настъпване на събитието.

Чл. 14а. (Нов - ДВ, бр. 71 от 2008 г.) (1) Заповедта по чл. 14, ал. 3 подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс в 7-дневен срок от деня на получаването ѝ. Обжалването спира изпълнението, като не се допуска предварително изпълнение.

(2) Принудителното изпълнение на заповедта по чл. 14, ал. 3 се допуска по искане на дирекция "Социално подпомагане" по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Глава трета **КОНТРОЛ И АДМИНИСТРАТИВНОНАКАЗАТЕЛНА ОТГОВОРНОСТ**

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Контролът по прилагането на този закон се осъществява от инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

Чл. 16. (1) Длъжностните лица, нарушили разпоредбите на този закон, се наказват с глоба от 500 до 1000 лв., а при повторно нарушение - от 1000 до 2000 лв., ако не подлежат на по-тежко наказание.

(2) Нарушението е повторно, когато е извършено до една година от влизането в сила на акта, с който нарушителят е наказан за нарушение от същия вид.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) Актовете за установяване на нарушенията по ал. 1 и 2 се съставят от длъжностни лица от инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

(4) Наказателните постановления се издават от министъра на труда и социалната политика или от упълномощено от него длъжностно лице.

(5) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ **(Загл. изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.)**

§ 1. По смисъла на този закон:

1. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г.) "Семейството" включва съпрузите, ненавършилите пълнолетие деца, както и навършилите пълнолетие, ако продължават да учат, до завършване на средното им образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст (родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, с изключение на сключилите брак).

2. (Изм. - ДВ, бр. 69 от 2004 г., бр. 21 от 2006 г., бр. 95 от 2006 г., бр. 54 от 2012 г.) "Доход" са всички брутни доходи на семейството, които са облагаеми по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, както и получаваните пенсии, обезщетения, помощи и стипендии, с изключение на добавката за чужда помощ по чл. 103 от Кодекса за социално осигуряване, стипендиите на учащите се до завършване на средно образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст, както и помощите и средствата, получени по този закон и по Закона за закрила на детето.

3. (Изм. - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) "Осигурени" са лицата, които се осигуряват по реда на част първа от Кодекса за социално осигуряване.

4. "Специализирани институции за отглеждане на деца на пълна държавна издръжка" са заведенията, в които на децата се осигуряват жилище, храна и облекло за сметка на държавния и общинските бюджети, без да се заплаща такса.

5. "Самотен баща-осиновител" е лице, което при осиновяване на детето не се намира в граждански брак.

6. (Нова - ДВ, бр. 21 от 2006 г.) "Социални инвестиции" е непарична форма на семейно подпомагане при отглеждане на деца за сметка на държавния бюджет, предоставяна като стоки и/или услуги.

7. (Нова - ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.) "Близнаци" са две и повече живородени деца от многоплодна бременност.

8. (Нова - ДВ, бр. 15 от 2010 г.) "Многодетни" са майките, родили (осиновили) и отгледали три и повече деца над едногодишна възраст.

9. (Нова - ДВ, бр. 54 от 2012 г.) "Дете с един жив родител" е ненавършило пълнолетие дете, както и навършилото пълнолетие, ако продължава да учи, до завършване на средното образование, но не по-късно от навършване на 20-годишна възраст, на което единият от родителите (осиновителите) е починал и което се отглежда от другия родител (осиновител), в случай че не е сключил граждански брак.

§ 1а. (Нов - ДВ, бр. 21 от 2006 г., изм., бр. 68 от 2006 г.) При определяне поредността на децата за целите на закона се вземат предвид всички деца: родени, припознати, осиновени, доведени, заварени, както и настанените за отглеждане по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) До 1 януари 2004 г. еднократните помощи при раждане на дете се изплащат от:

1. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - чрез осигурителя на осигурения родител; когато и двамата родители са осигурени, помощта се изплаща на майката;

2. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - за пенсионерите и самоосигуряващите се лица; когато и двамата родители са пенсионери или самоосигуряващи се, помощта се изплаща на майката;

3. (изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) дирекция "Социално подпомагане" - когато и двамата родители не са осигурени.

(2) До 1 януари 2004 г. месечните помощи за дете до навършване на 18 години се изплащат от:

1. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - чрез осигурителя на осигурения родител; когато и двамата родители са осигурени, помощта се изплаща на майката;

2. териториалните поделения на Националния осигурителен институт - за пенсионерите и самоосигуряващите се лица; когато и двамата родители са пенсионери или самоосигуряващи се, помощта се изплаща на майката;

3. учебните заведения - на родителите, учащи се в средните и висшите училища и в коледжите - редовна форма на обучение; когато и двамата родители са учащи се, помощта се изплаща на майката;

4. (изм. - ДВ, бр. 120 от 2002 г.) дирекциите "Социално подпомагане" - за деца, на които двамата родители не са осигурени, и за деца, настанени за отглеждане при роднини, близки или в приемни семейства по реда на чл. 26 от Закона за закрила на детето.

(3) В случаите по ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2, т. 1 - 3 помощите се изплащат след представяне на документите по чл. 10, ал. 1.

§ 3. (1) (Изм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Контролът върху изплатените помощи по § 2, ал. 1, т. 1 и 2 и ал. 2, т. 1 и 2 за периода до 1 януари 2004 г. се осъществява от органите на Националния осигурителен институт, а за помощите по § 2, ал. 2, т. 3 - от органите на Министерството на образованието и науката, които установяват нарушенията.

(2) Наказателните постановления се издават от ръководителя на съответния контролен орган или от упълномощени от него длъжностни лица съобразно ведомствената принадлежност на съставителите на актовете.

(3) Установяването на нарушенията, издаването, обжалването и изпълнението на наказателните постановления се извършват по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

§ 3а. (Нов - ДВ, бр. 112 от 2003 г.) Неизплатените месечни помощи за дете до навършване на 18 години и еднократните помощи при раждане на дете по реда на § 2, ал. 1, т. 1 и 2, и ал. 2, т. 1, 2 и 3 за периода до 1 януари 2004 г. се изплащат от дирекциите "Социално подпомагане". Помощите могат да бъдат поискани в срок една година, считано от края на месеца, за който се отнасят.

§ 4. Осигурителите ежегодно представят отчет за изплатените суми по чл. 2 на съответните териториални поделения на Националния осигурителен институт.

§ 5. Този закон отменя Указа за насърчаване на раждаемостта (обн., ДВ, бр. 15 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 21 от 1968 г., бр. 63 от 1973 г., бр. 17 от 1974 г., бр. 3 и 21 от 1975 г., бр. 63 от 1976 г., бр. 36 и 93 от 1979 г., бр. 4 от 1981 г., бр. 73 от 1982 г., бр. 51 от 1984 г., бр. 36 и 87 от 1988 г., бр. 30 от 1990 г., бр. 88 от 1993 г. и бр. 1 от 2002 г.).

§ 6. (1) Средномесечният доход по чл. 4 за 2002 г. е 150 лв.

(2) Размерът на месечните помощи за дете до навършване на 18 години по чл. 7, ал. 1 за 2002 г. е 15 лв.

§ 7. Произтичащите от този закон промени в размера на утвърдените със Закона за държавния бюджет на Република България за 2002 г. целеви субсидии за социални помощи на отделните общини се утвърждават от министъра на финансите по предложение на министъра на труда и социалната политика по реда на чл. 34, ал. 1 от Закона за устройството на държавния бюджет.

§ 8. Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет, който приема правилник за прилагането му в срок до три месеца от влизането в сила на закона.

§ 9. Законът влиза в сила от 1 април 2002 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца (ДВ, бр. 69 от 2004 г.)

.....

§ 15. Параграфи 6, 8, 13 и 14 влизат в сила от 1 юли 2004 г., а § 10 влиза в сила от 1 януари 2005 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за държавния бюджет на Република България за 2006 г. (ДВ, бр. 105 от 2005 г., в сила от 1.01.2006 г.)

.....
§ 13. (1) Средномесечният доход по чл. 4 от Закона за семейните помощи за деца за 2006 г. е 200 лв.

(2) Размерът на месечните помощи за дете по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейните помощи за деца за 2006 г. е, както следва:

1. за първо дете - 18 лв.
2. за второ и всяко следващо дете - 20 лв.

.....
ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Закона за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца (ДВ, бр. 21 от 2006 г., в сила от 1.01.2006 г.)

§ 15. Законът влиза в сила от 1 януари 2006 г., с изключение на:

1. разпоредбите на § 3 - относно думите "12 месеца", и § 9, т. 2 - относно думите "12 месеца", които влизат в сила от деня на обнародването на този закон в "Държавен вестник";
2. разпоредбите на § 4, 5 и § 7, т. 1, буква "а" и т. 3, буква "а", които влизат в сила от 1 януари 2007 г.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за държавния бюджет на Република България за 2007 г. (ДВ, бр. 108 от 2006 г., в сила от 1.01.2007 г.)

.....
§ 13. (1) Средномесечният доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца за 2007 г. е 200 лв.

(2) Размерът на месечните помощи за дете по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за 2007 г. е, както следва:

1. за първо дете - 18 лв.;
2. за второ и всяко следващо дете - 20 лв.

(3) Размерът на еднократната помощ при бременност по чл. 5а от Закона за семейни помощи за деца за 2007 г. е 150 лв.

(4) Размерът на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6 от Закона за семейни помощи за деца за 2007 г. е, както следва:

1. за първо, за второ и за трето дете - по 200 лв.;
2. за четвърто и всяко следващо дете - по 100 лв.

(5) Размерът на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания над 50 на сто до навършване на 2-годишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца за 2007 г. е 100 лв.

(6) Размерът на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8 от Закона за семейни помощи за деца за 2007 г. е 100 лв.

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за държавния бюджет на Република България за 2008 г. (ДВ, бр. 113 от 2007 г., в сила от 1.01.2008 г.)

.....
§ 15. (1) Средномесечният доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца за 2008 г. е 300 лв.

(2) Размерът на месечните помощи за дете по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за

2008 г. е 25 лв. за всяко дете.

(3) При едновременно раждане от майката на 2 и повече деца помощта по ал. 2 за всяко от тях се определя и изплаща в размер 150 на сто от размера по ал. 2.

(4) Размерът на еднократната помощ при бременност по чл. 5а от Закона за семейни помощи за деца за 2008 г. е 150 лв.

(5) Размерът на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 2 от Закона за семейни помощи за деца за 2008 г. е, както следва:

1. за първо дете - по 250 лв.;
2. за второ дете - по 600 лв.;
3. за трето и всяко следващо дете - по 200 лв.

(6) Размерът на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания над 50 на сто до навършване на 2-годишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца за 2008 г. е 100 лв.

(7) Размерът на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за 2008 г. е 100 лв.

.....

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за държавния бюджет на Република България за 2009 г. (ДВ, бр. 110 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г.)

.....

§ 15. (1) Средномесечният доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца за 2009 г. е 350 лв.

(2) Размерът на месечните помощи за дете по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за 2009 г. е 35 лв. за всяко дете.

(3) При едновременно раждане от майката на 2 и повече деца помощта по ал. 2 за всяко от тях се определя и изплаща в размер 150 на сто от размера по ал. 2.

(4) Размерът на еднократната помощ при бременност по чл. 5а от Закона за семейни помощи за деца за 2009 г. е 150 лв.

(5) Размерът на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 2 от Закона за семейни помощи за деца за 2009 г. е, както следва:

1. за първо дете - по 250 лв.;
2. за второ дете - по 600 лв.;
3. за трето и всяко следващо дете - по 200 лв.

(6) Размерът на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на 2-годишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца за 2009 г. е 100 лв.

(7) Размерът на месечните помощи за отглеждане на дете до една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца за 2009 г. е 100 лв.

.....

§ 101. Помощта на майките студентки по чл. 8в от Закона за семейни помощи за деца е в размер на минималната работна заплата, установена за страната.

§ 102. (1) Министерският съвет след 31 март 2009 г. може да одобри допълнителни бюджетни кредити по бюджета на Министерството на труда и социалната политика за реализиране на изпълнението на § 100, т. 7, при условие че:

1. очакваният годишен размер на положителното салдо по консолидираната фискална програма превишава 3 на сто от прогнозата за годишния брутен вътрешен продукт;
2. не се влошава утвърденото с чл. 1, ал. 3 бюджетно салдо по републиканския бюджет.

(2) Бюджетните кредити по ал. 1 не се включват в размера на допълнителните бюджетни кредити по чл. 35, ал. 2 от Закона за устройството на държавния бюджет.

.....
§ 104. Законът влиза в сила от 1 януари 2009 г., с изключение на § 100, т. 7, която влиза в сила от 1 април 2009 г., ако са изпълнени условията на § 102.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца (ДВ, бр. 23 от 2009 г., в сила от 1.01.2009 г.)

§ 13. Размерът на еднократната помощ по чл. 8в за отглеждане на дете до навършване на една година от майка студентка, учаща в редовна форма на обучение, за 2009 г. е равен на дванайсеткратния размер, определен за тази помощ в § 101 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2009 г. (ДВ, бр. 110 от 2008 г.), и се изплаща еднократно.

§ 14. (1) Размерът на еднократната помощ за близнаци по чл. 6а за 2009 г. е 1200 лв. за всяко дете.

(2) Майка (осиновителка), самотен баща (осиновител), семейство на роднини или близки или приемно семейство, които към влизането в сила на този закон отглеждат близнаци, имат право на еднократна помощ за отглеждането им, ако отговарят на условията на чл. 6а, пропорционално на оставащите месеци до навършване на едногодишна възраст на децата.

§ 15. Майка (осиновителка), самотен баща (осиновител), семейство на роднини, близки или приемно семейство, отглеждащи близнаци, които в периода 1 януари 2009 г. - 31 март 2009 г. включително са на възраст между 1 и 2 години, имат право на еднократна парична помощ за отглеждането им в размер на 300 лв. за всяко дете.

.....
ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ към Закона за изменение и допълнение на Закона за социално подпомагане (ДВ, бр. 15 от 2010 г.)

.....
§ 21. Издадените удостоверения на основание чл. 20, ал. 1 от правилника за прилагане на закона на многодетни майки се преиздават в срок до една година от влизането в сила на този закон.

§ 22. Министерският съвет в срок един месец от влизането в сила на този закон приема необходимите изменения и допълнения в правилника за прилагане на закона и в Правилника за прилагане на Закона за семейни помощи за деца (обн., ДВ, бр. 67 от 2002 г.; изм., бр. 93 от 2004 г.; попр., бр. 97 от 2004 г.; изм., бр. 115 от 2004 г., бр. 71 от 2006 г. и бр. 34 от 2009 г.).

.....
ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Закона за изменение и допълнение на Закона за семейни помощи за деца (ДВ, бр. 54 от 2012 г.)

§ 6. Параграфи 2 и 3 влизат в сила от 1 януари 2013 г.